

Izvešće o javnoj raspravi Nacrta plana razvoja infrastrukture širokopojasnog pristupa za otok Rab, Grad Rab i općina Lopar

Nositelj Projekta :	Grad Rab
Savjetnici:	REA Kvarner d.o.o.
Javna rasprava održana:	04. 05. 2017. - 07. 06. 2017.
Dokument na javnoj raspravi:	Nacrt plana razvoja infrastrukture širokopojasnog pristupa na otoku Rabu, grad Rab i općina Lopar
Broj zaprimljenih komentara:	3

Komentari zaprimljeni u javnoj raspravi

Komentar dostavio HT d.d.

Komentari zaprimljeni 4. 7. 2017

Komentar Operatora	Odgovor NP-a
Kategorija: Lokacija demarkacijskih točaka	
<p>Vezano za navod u točki 4.4.3 PRŠI-a <i>Demarkacijska točka prema agregacijskoj mreži</i>: „Za demarkacijsku točku moguće je odabrati jednu od ustanova Primorsko-goranske županije koja osigurava najbolje kapacitete“ HT smatra da treba uzeti u obzir predložene demarkacijske točke od strane HT.</p> <p>U nastavku HT naglašava da s obzirom na geografski položaj naselja, veličinu naselja odnosno potencijalni broj krajnjih korisnika/korisničkih jedinica u naseljima, te postojeću elektroničku komunikacijsku infrastrukturu HT-a koju je moguće iskoristiti u Projektu, neovisno o odabranom investicijskom modelu u Projektu HT predlaže formiranje pet demarkacijskih točaka u Projektu, i to u naseljima Barbat, Kapor, Lopar, Rab, i Supetarska Draga. Predložene demarkacijske točke nalaze se na lokacijama pristupnih čvorova spojenih svjetlovodnim kabelima na postojeću agregacijsku mrežu HT-a.</p> <p>HT dalje navodi kako na navedenim lokacijama ima tehničke prostore (postojeći čvorovi fiksne pristupne mreže koji se mogu koristiti za smještaj opreme demarkacijskih točaka u ovisnosti o konačnim zahtjevima za prostorom demarkacijskih točaka (ukupni zahtjevi gabariti, opremljenost, režim korištenja u operativnom radu ...) , pri čemu uvjeti korištenja mogu biti predmet budućih pregovora.</p> <p>Zaključno, HT ističe da posjeduje agregacijsku mrežu koja se temelji na Ethernet tehnologiji i koja uz određenu nadogradnju može osigurati potrebne kapacitete tražene unutar projekta.</p>	<p>Primjedba se djelomično prihvaća.</p> <p>U konačnoj verziji Plana razvoja širokopojasne (dalje PRŠI) predmetna primjedba će biti uzeta u obzir pri čemu naglašavamo da za područje o. Raba neće biti potrebno toliko demarkacijskih točaka koje HT navodi. Naime, Operatori koji budu gradili nove NGN pristupne mreže sigurno će ih temeljiti na novoj vrsti prijenosnog medija (svjetlovodnom vlaknu). Karakteristike tog medija (malo slabljenje i velika pojasna širina) rezultiraju sa puno manjim brojem pristupnih aktivnih čvorova (ekonomski razlozi) a što onda rezultira sa daleko manjim brojem demarkacijskih točaka (u konkretnom primjeru najvjerojatnije će se radi o jednoj demarkacijskoj točki). Svako bi bilo korisno da je</p>

	HT dao podatak o raspoloživosti svoje agregacijske mreže jer je to jedna od važnih kriterija odabira koju agregacijsku mreže koristiti (budući da na otoku Rabu trenutno postoje dvije agregacijske mreže). Slijedom toga u konačnoj verziji PRŠI-a točka 4.4.3 će biti dodatno razrađena.
Kategorija: Struktura i razina maloprodajnih paketa usluga	
HT smatra da je planirana zahtijevana minimalna razina pruženih maloprodajnih usluga na NGA širokopojasnoj mreži prihvatljiva ukoliko će predloženi veleprodajni uvjeti i naknade koji će proizići iz Projekta biti u skladu s veleprodajnim uslugama koje HT nudi na tom terenu i koje su kao takve regulirane od strane HAKOM-a.	Nema primjedbi.
Kategorija: Veleprodajnih uvjeta pristupa	
<p>HT uvodno ističe da Veleprodajne usluge sukladno Okvirnom nacionalnom programu za razvoj infrastrukture širokopojasnog pristupa u područjima u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes za ulaganja, NN 68/2016 (dalje u tekstu: ONP) koje će HT nuditi temelje se na popisu veleprodajnih usluga iz Smjernica za primjenu pravila državnih potpora koje se odnose na brzi razvoj širokopojasnih mreža¹ (dalje: SDPŠM), odnosno nizu veleprodajnih usluga koje su trenutno propisane HT-u a u sklopu regulatornih mjera od strane HAKOM-a, čime se slaže s popisom predloženih veleprodajnih usluga u Nacrtu plana razvoja širokopojasne infrastrukture.</p> <p>HT dalje u nastavku navodi da nema primjedbi na opisani postupak određivanja naknada za navedene veleprodajne usluge s obzirom da je isti u skladu s opisanim postupkom određivanja veleprodajnih naknada u poglavlju 2.6.2. ONP-a (<i>Pravila određivanja i nadzora veleprodajnih naknada</i>).</p>	Nema primjedbi
<p>¹Engl. Guidelines for the application of state aid rules in relation to the rapid deployment of broadband networks (2013/C 25/01)</p>	

Popis veleprodajnih usluga koje HT ima namjeru nuditi na područjima koji su obuhvaćeni s javnom raspravom strukturiran je sukladno mogućim tehnološkim rješenjima koja će biti primijenjena u projektima, uz uvažavanje postojećeg stanja na tržištu i interesa ostalih operatora za pristup novoizgrađenim mrežama.

Trenutna regulacija veleprodajnog tržišta, a koja je zahvaćena izgradnjom pristupne mreže nove generacije (dalje: NGA) je pokrivena s slijedećim Standardnim ponudama u kojima su opisani uvjeti korištenja te veleprodajne cijene korištenjem HT infrastrukture, određene od strane HAKOM-a.

- Pristup elektroničkoj komunikacijskoj infrastrukturi zasnovanoj na bakrenoj infrastrukturi i tehničkim prostorima – Standardna ponuda Hrvatskog Telekom d.d. za uslugu izdvojenog pristupa lokalnoj petlji:
<https://www.hrvatskitelekom.hr/poslovni/veleprodaja/fiksni-opeartori/regulativa>
- Pristup širokopojasnoj elektroničkoj komunikacijskoj infrastrukturi na aktivnoj opremi – Standardna ponuda Hrvatskog Telekom d.d. za uslugu veleprodajnog širokopojsnog pristupa:
<https://www.hrvatskitelekom.hr/poslovni/veleprodaja/davatelj-usluga/isp/regulativa>
- Pristup elektroničkoj komunikacijskoj infrastrukturi i povezanoj opremi (kabelska kanalizacija) – Standardna ponuda Hrvatskog Telekom d.d. o načinu i uvjetima pristupa i zajedničkog korištenja elektroničke komunikacijske infrastrukture i povezane opreme (kabelska kanalizacija) Hrvatski telekom d.d.:
<https://www.hrvatskitelekom.hr/poslovni/veleprodaja/fiksni-opeartori/regulativa>

Visina veleprodajnih naknada i pripadajućih uvjeta isporuke usluga u projektima odgovaraju vrijednostima i uvjetima isporuke istih ili usporedivih usluga u područjima u kojima HT posluje pod reguliranim tržišnim uvjetima na području cijele Republike Hrvatske određenima od strane HAKOM-a, što obuhvaća i naknade i uvjete poslovanja za sve operatore na cijelom području Hrvatske i izbjegava situacije u kojoj bi u različitim područjima vrijedili različiti veleprodajni uvjeti.

U slučaju da u budućem razdoblju provedbe Projekta, u sklopu regulatornih mjera vezanih za NGA mreže, budu propisane ili se budu nudile nove veleprodajne usluge, HT će iste uključiti u skup veleprodajnih usluga mreža izgrađenih uz potporu.

Kategorija: Korištenje postojeće infrastrukture	
<p>Sukladno poglavlju 2.5.5. ONP-a (Korištenje postojeće infrastrukture), odnosno članka 78(f) SDPŠM-a te Zakona o mjerama za smanjenje troškova postavljanja elektroničkih komunikacijskih mreža velikih brzina (NN 121/2016.), HT smatra da je za Projekt potrebno koristiti postojeću elektroničku komunikacijsku infrastrukturu radi ekonomski povoljnijih uvjeta odnosno nižih investicijskih troškova u odnosu na slučaj izgradnje nove infrastrukture.</p> <p>HT ovim putem napominje da je ista dostupna te regulirana mjerama koje propisuje HAKOM putem Pravilnika o načinu i uvjetima pristupa i zajedničkog korištenja elektroničke komunikacijske infrastrukture i druge povezane opreme (NN 36/2016), te putem Pravilnika o SDM-u, kao i putem slijedećih standardnih ponuda HT-a.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Standardna ponuda Hrvatskog Telekom d.d. o načinu i uvjetima pristupa i zajedničkog korištenja elektroničke komunikacijske infrastrukturi i povezane opreme (kabelske kanalizacije) Hrvatskog telekoma d.d. (dostupna na web poveznici): https://www.hrvatskitelekom.hr/poslovni/veleprodaja/fiksni-opertori/regulativa • Standardna ponuda Hrvatskog Telekom d.d. za uslugu izdvojenog pristupa lokalnoj petlji, a u svrhu korištenja tehničkih prostora za smještaj aktivne elektroničke komunikacijske opreme (dostupna na web poveznici): https://www.hrvatskitelekom.hr/poslovni/veleprodaja/fiksni-opertori/regulativa 	<p>Primljeno na znanje. Postojeći PRŠI je radi ekonomičnije izgradnje predvidio korištenje postojeće elektroničke komunikacijske infrastrukture.</p>
Kategorija: Ostalo	
<p>A) KLJUČNI KOMENTARI</p> <p>1.) HT iskazuje interes za sudjelovanje u Projektu putem investicijskog modela A (privatni DBO).</p> <p>2.) Iskaz komercijalnog interesa: HT ovim putem najavljuje ulaganje u NGA mreže na području provedbe Projekta unutar sljedeće tri godine (tijekom 2017., 2018., 2019., te prvo i drugo tromjesečje 2020.), sukladno specifikaciji kako slijedi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Detaljni pregled obuhvata komercijalnog ulaganja od strane HT-a specificiran je u Prilogu B inačici 4.0. – <i>Prilog javnoj raspravi za verifikaciju boja područja otoka Rab.</i> 	<p>Primljeno na znanje.</p> <p>Primljeni na znanje. Iskazani komercijalni interes biti će reguliran Ugovorom između HT-a i Nositelje projekta.</p>

- Na planiranom zemljopisnom obuhvatu komercijalnog ulaganja HT planira implementirati NGA mrežu putem FTTN koncepta koristeći VDSL2/vektoring tehnologiju. Detaljni pregled infrastrukturnog i tehnološkog rješenja od strane HT-a specificiran je u Prilogu B u inačici 4.0.- *Prilog javnoj raspravi za verifikaciju boja područja otok Rab.*
- Planirana investicija izgradnju NGA mreže od strane HT-a okvirno iznosi xxxxx kn².
- Za strukturu i cijene planiranih maloprodajnih paketa koji će biti ponuđeni krajnjim korisnicima HT upućuje na postojeće dostupne maloprodajne pakete na tržištu, a koji će po potrebi biti ažurirani u skladu s budućim razvojem poslovanja HT-a. Trenutna ponuda maloprodajnih paketa dostupna je na slijedećoj web poveznici: <https://www.hrvatskitelekom.hr/>
- Planirane usluge i uvjeti veleprodajnog pristupa za ostale operatore biti će po potrebi ažurirana u skladu s budućim razvojem poslovanja HT-a te regulatornim obvezama od strane HAKOM-a, kao nastavak na trenutne standardne ponude HT-a koje su dostupne na slijedećim web poveznicama:
  - Standardna ponuda Hrvatskog Telekom d.d. za uslugu izdvojenog pristupa lokalnoj petlji: <https://www.hrvatskitelekom.hr/poslovni/veleprodaja/fiksni-peartori/regulativa>
  - Standardna ponuda Hrvatskog Telekom d.d. za uslugu veleprodajnog širokopojsnog pristupa: <https://www.hrvatskitelekom.hr/poslovni/veleprodaja/davatelji-usluga/isp/regulativa/>

3. HT predlaže izmjenu i nadopunu kriterija za odabir privatnog partnera u Projektu prezentiranih u poglavlju 4.8.2 PRŠI-a, kako slijedi.

Pored navedenih kriterija, svakako je potrebno uvesti dodatan kriterij koji bi specificirao prosječni investicijski trošak po kućanstvu iz razloga što se na taj način osigurava učinkovitost trošenja javnih sredstava i ostvarivanje zadanih ciljeva i neposrednih rezultata za specifični cilj 2a1, definiranih u Operativnom programu Konkurentnost i kohezija 2014.-2020 (dalje u tekstu: OPKK). Vezano na opisanu važnost predloženog dodatnog kriterija HT za isto predlaže isti predlaže dodjeljivanje relativnog značaja od minimalno 20%.

²Iznos je poznat NP ali nije prikazan jer se može smatrati povjerljivom poslovnom informacijom

Primjedba se djelomično prihvaća. Navedeni kriterij će biti uzet kod definiranja konačnih kriterija odabira ekonomski najpovoljnije ponude (investicijski model A) ali ni u kojem slučaju relativnog značaj od 20%. Naime, NOP-om je već predviđeno da traženi iznos potpora mora imati najveći relativni značaj. Poznat je činjenica da izgradnja NGN mreže sa VDSL2 tehnologijom zahtijeva najmanja

S obzirom na predloženi relativni značaj kriterija prosječnog investicijskog troška po kućanstvu od 20% i vezano na zadani relativni značaj kriterija Traženi iznos potpora od minimalno 50%, HT predlaže da se prilikom određivanja relativnih značaja preostalih kriterija odabira privatnog operatora navedeno obavezno uzme u obzir, odnosno da se eventualno ukine neki od preostalih predloženih kriterija odabira ekonomski najpovoljnije ponude, a prvenstveno kriterij „*Mogućnost nadogradnje brzina prijenosa od 100 Mbit/s za 100 % korisnika i od 1 Gbit/s za 50% korisnika na području obuhvata projekta u razdoblju od 5 godina nakon izgradnje,*” a vezano na komentar HT-a na ciljeve dan u dijelu C-1. (CILJEVI PROJEKTA) ovog dokumenta (molimo vidjeti dolje).

B.) OČITOVANJE O OKOLNOSTIMA BITNIM ZA PRECIZNU SPECIFIKACIJU PROJEKTA

1.) GENERALNI KOMENTAR

U HT u Prilogu B u inačici 4.0.-*Prilog javnoj raspravi za verifikaciju boja područja otok Rab* dostavlja detaljne podatke o područjima Grada Raba i općine Lopar od najmanje 30 Mbit/s, kao i podatke o područjima Grada Raba i općine Lopar na kojima se iste brzine planiraju omogućiti unutar sljedeće tri godine (tijekom 2017., 2018., 2019., te pravo i drugo tromjesečje 2020.).

HT naglašava da je Prilog B u inačici 4.0.- *Prilog javnoj raspravi za verifikaciju boja područja otok Rab* ispunio na temelju raspoloživih mjerenja postojećih širokopojsnih linija i na temelju predikcije minimalnih dostupnih brzina za ostale adrese koje HT ne prepoznaje kao svoje korisnike i za adrese koje planira komercijalno samostalno graditi.

Zaključno, HT traži da se sve adrese za koje je naznačeno da je dostupna ili se planira dostupnost nepokretnog širokopojsnog pristupa s brzinama od najmanje 30 Mbit/s isključuje iz ciljnog obuhvata provedbe Projekta, a s obzirom da naveden adrese predstavljaju tzv. siva područja, a čije su financiranje javnim sredstvima nije dozvoljeno u OPKK.

financijska ulaganja a prema tome i tražen iznos potpore bi trebale biti najmanji. Što znači da bi se jedan te isti kriterij dvostruko bodova i to sa vrlo velikim relativnim značajem a što je neprihvatljivo.

Primjedba se prihvaća
Sve adrese za koje je naznačeno da je dostupna silazna prijenosna brzina ili se planirana dostupnost nepokretnog širokopojsnog pristupa s brzinama od najmanje 30 Mbit/s isključene su iz ciljnog obuhvata provedbe Projekta, odnosno tretiraju se kao tzv. siva područja. To će biti uključeno u konačna verzija PRŠI-a.

2. VERIFIKACIJA BOJA PODRUČJA I CILJNI OBUHVAT PROVEDBE PROJEKTA

HT je u svrhu detaljne verifikacije boja područja i ciljnog obuhvata provedbe Projekta kupio od Državne geodetske uprave (dalje u tekstu: DGU) grafičke podatke iz područnih registara prostornih jedinica o kućnim brojevima na području prostornog obuhvata provedbe Projekta.

C) OSTALO

1.) CILJEVI PROJEKTI

HT prvenstveno ističe da nije jasno u kojem odnosu su vrijednosti navedene u Tablici 2-4 PRŠI-a (*Mjerljivi ciljevi projekta na području Konzorcija*) u odnosu na vrijednosti naveden u tablici 4-2 PRŠI-a (*Potrebna širina pojasne za pojedine krajnjih korisnika.*)

Nadalje, HT naglašava kako ciljevi Projekta navedeni u Tablici 2-4 (*Mjerljivi ciljevi projekta na području Konzorcija*) nisu u skladu sa ciljevima definiranim u Digitalnoj agendi za Europu (DAE), kao i u Strategiji razvoja širokopojasnog pristupa u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2016. do 2020. godine (iz srpnja 2016.). Nadalje, vezano za postavljene ciljeve odnosno navodi iz PRŠI-a na stranici 115.: „*Za područje Konzorcija, prema ONP-u, treba biti osigurana minimalna brzina širokopojasnog pristupa od 40 Mbit/s uz ispunjavanje uvjeta da će novoizgrađena mreža omogućiti realizaciju preporuka Europskog parlamenta (paragraf 20): „U svojoj rezoluciji od 12. rujna 2013. o Digitalno agendi za rast, mobilnost i zapošljavanje, vrijeme je za prelazak u višu brzinu, Europski parlament naglasio je da je cilj revidirane napredne Digitalne agende za Europu za 2020. povezivanje svih kućanstava u Uniji širokopojasnim vezama koje omogućuje brzinu prijenosa od 100 Mbit/s, a da 50 % kućanstava bude pretplaćeno na brzinu od 1Gbit/s ili većom.“ u razdoblju od 5 godina nakon završetka izgradnje nove NGA mreže,* HT u nastavku ističe svoje stajalište. Europska komisija je 16. rujna 2016. godine dokumentom „*Connectivity for a Competitive Digital Single Market-Towards a European Gigabit Society*“, predložila Europskom parlamentu i Vijeću Europske unije, između ostalog, revidiranje ciljeva Digitalne agende za Europu na način da se kao cilj postavi i dostupnost gigabitnih brzina (gigabit connectivity) i to do 2025. godine. Navedeni prijedlog Europske komisije je još uvijek u zakonodavnoj proceduri te se, s obzirom da još uvijek nije usvojen, ne može smatrati relevantnom pravnom osnovom za provedbu ovog programa.

Primljeno na znanje.

Primjedba se prihvaća
U konačnoj verziji PRŠI-a Tablica 2.4 (*Mjerljivi ciljevi projekta na području Konzorcija*) bit će usklađena, prilagođena ciljevima DAE i Strategije razvoj širokopojasnog pristupa u RH u razdoblju od 2016. do 2020. godine. Sporni tekst na stranici 115. bit će modificiran tako da se uskladi sa ciljevima DAE i spomenute Strategije

HT napominje kako ovim putem ne želi dovoditi pitanje postavljene ciljeve od strane Nositelja Projekta (dalje u tekstu. NP), međutim istovremeno naglašava kako oni nisu usklađeni s ciljevima DAE i kao takvi su potencijalno neprihvatljivi za su-financiranje sredstvima državnih potpora. Naime, temeljem ovog nacrt PRŠI-a odnosno nakon provedene javne rasprave donijeti će se konačan PRŠI čiji sadržaj će biti osnova za raspisivanje od strane NP-a postupka javne nabave za odabir privatnog operatora (u slučaju investicijskog modela A i C), a po okončanju koje će se NP prijaviti na predmetni poziv za dodjelu bespovratnih sredstava iz Europske unije od strane Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije za specifični cilj 2a1 iz OPKK, a unutar kojega su alocirana sredstva za projekt razvoja širokopolasne infrastrukture koji trebaju zadovoljiti ciljeve DAE.

Stroga, HT predlaže da se ciljevi unutar nacrt PRŠI-a prilagode ciljevima DAE te da se na taj način doprinose što većoj mogućoj vjerojatnosti da ovaj Projekt bude odabran za su-financiranje sredstvima Europskog fonda za regionalni razvoj iz OPKK.

Nadalje, s obzirom na postavljene ciljeve od strane NP-a u tablici 2-4 PRŠI-a od ≥ 1 Gbit/s za 5 godina nakon dovršetka izgradnje za 50% domaćinstva odnosno 100% javnih ustanova i poslovnih subjekata, odnosno vezano na postavljene ciljeve od strane u tablici 4-2 PRŠI-a od 1 Gbit/s za manje i srednje poslovne subjekte odnosno 10 Gbit/s za javne ustanove i veće poslovne subjekte kao potrebne buduće pristupne brzine u roku od 5 godina, HT smatra da se isti mogu postići jedino uporabom svjetlovodne pristupne tehnologije, a čime je unaprijed eliminira upotreba bio koje druge tehnologije poput npr. FTTC koncepta uz korištenje VDSL2/vektoring tehnologije, a upitna je izvedba projekta putem P2MP koncepta koristeći FTTH tehnologiju, a koji se takav iščitava iz prikaza širokopolasne mreže na područje Konzorcija u poglavlju 4.4.2 PRŠI-a *Idejno rješenje širokopolasne mreže*.

Zaključno, nemogućnost postizanja ciljeva Projekta određenim navedenim tehnologijama bi se moglo protumačiti kao prejudiciranje tehnologije u Projekt (FTTH), a što nikako nije u skladu s načelom tehnološke neutralnosti koja je zadana unutar NOP-a.

Primjedba se prihvaća.
U konačnoj verziji PRŠ-a ciljevi će biti usklađeni i prilagođeni ciljevima DAE.

2.) KOMENTARI NA POGLAVLJU 4.3 PRŠI-a TEHNIČKE KARAKTERISTIKE ŠIROKOPOJANSE MREŽE

Vezano uz zahtjev „U slučaju planiranja i izgradnje otvorene širokopojasne mreže s bežičnim tehnologijom potrebno je osigurati pokrivanje ukupnih potreba za prijenos podataka svim zainteresiranima krajnjim korisnicima na tom području i mogućnosti povećanja potrebne prijenosne propusnosti do tri puta od ukupne propusnosti svih zainteresiranih korisnika na području uz osiguranje garantiranih brzina i kvalitete usluga“, kao i vezano uz zahtjev „U slučaju planiranja i izgradnje otvorene širokopojasne mreže s bakrenim vodovima potrebno je predvidjeti pokrivanje trenutnih potreba za prijenos podataka svih zainteresiranih krajnjih korisnika na tom prostoru i mogućnost povećanja potrebne prijenosne propusnosti do tri puta od ukupnih potreba za prijenos podataka svih zainteresiranih korisnika na tom području“, HT smatra kako nije jasno navedeno o kojim se kapacitetima radi (iz navoda moglo bi se zaključiti da radi o „dimenzioniranju tzv. „backhaul“ kapaciteta); pri čemu također nije jasno što se koristi kao ulazni podatak za procjenu „pojasne širine trenutnih zajedničkih potreba“. HT smatra da je dimenzioniranje „backhaul“ kapaciteta, moguće jedino na način da isti mora u konačnici zadovoljiti ukupni promet koji je generirali svi krajnji korisnici, a sukladno ciljevima Projekta.

Nadalje, vezano uz sljedeće navode: „U povezivanja krajnjih korisnika sa središnjom točkom do objekata treba voditi kabele sa sljedećim brojem svjetlovodnih niti: do objekta samo s domaćinstvima: barem 1 par svjetlovodnih niti odnosno barem 2 niti po domaćinstvu, u skladu sa pravilnikom o svjetlovodnim distribucijskim mrežama; do objekta s tvrtkama ili institucijama: najmanje 2 para svjetlovodnih niti, odnosno barem 4 niti po tvrtki ili ustanovi“, HT ovakve zahtjeve smatra predimenzioniranima, štoviše, ističe da isti nisu u skladu sa važećim Pravilnikom o svjetlovodnim distribucijskim mrežama (NN 57/2014)_(dalje u tekstu Pravilnik o SDM-u) prema kojemu se ukupan broj niti u distribucijskoj mreži (dakle od centralne točke do korisničkih jedinica dimenzionira s 1,2 niti u odnosu na ukupni broj postojećih i planiranih korisničkih jedinica.

Također, vezano za navod: „U slučaju svjetlovodnog povezivanja centralne točke na širokopojasnu mrežu okosnicu, ta veza mora biti izvedena s kabelom koji sadrži najmanje 24 vlakna (odnosi se na slučajeve u kojima centralna točka nije istovremeno i točka ulaska u širokopojasnu mrežnu okosnicu)“ HT ističe da centralna točka (u ovom slučaju distribucijski čvor-sukladno Pravilniku o

Primjedba se prihvaća .

Predmetni tekst u konačnoj verziji PRŠI-a će biti preformuliran tako da se od bežičnih mreža traži ista kakvoća usluga i garancija prijenosnih brzina kao u žičnim mrežama.

U slučaju planiranja i izgradnje otvorene širokopojasne mreže s bakrenim vodovima biti će definirane minimalne silazne/uzlazne prijenosne brzine (40/5 Mbit/s).

Primjedba se prihvaća.

U konačnoj verziji PRŠI-a broj svjetlovodnih niti biti će usklađen će važećim Pravilnikom. Pri čemu treba naglasiti da se istim definira minimalni broj niti.

Primjedba se prihvaća .

U konačnoj verziji PRŠI-a predloženi tekst će biti uključen.

SDM-u) može biti i vrlo malih dimenzija (npr. u rijetko naseljenim područjima), stoga HT zadana 24 vlakna smatra predimenzioniranim uvjetom. HT općenito smatra da je dimenzioniranje glavne mreže ovisno o veličini distribucijskog čvora (odnosno broju i „tipu“ krajnjih korisnika), o procjeni načina korištenja mreže od strane drugih operatora, a na kraju i o samom tipu agregacijske mreže koja će se koristiti (i veleprodajnim proizvodima u agregacijskoj mreži), stoga je stajalište HT-a da nije moguće jednoznačno definirati broj vlakana u ovom dijelu mreže.

HT također predlaže tekst u odjeljku Kabelaška kanalizacija u cijelosti obrisati te uvesti novi tekst u kojem će se naznačiti da se prilikom projektiranja i gradnja optičke mreže u Projektu ista ima projektirati, graditi i koristiti u skladu s u to vrijeme važećim Zakonom o elektroničkim komunikacijama i pripadajućim Pravilnicima. Isto se prvenstveno odnosi na Pravilnik o svjetlovodnim distribucijskim mrežama, Pravilnik o tehničkim uvjetima za kabelašku kanalizaciju, Pravilnik o načinu o uvjetima određivanja zone elektroničke komunikacijske infrastrukture i druge povezane opreme, zaštitne zone i radijskog koridora te obvezama investitora radova ili gradnje, zatim Pravilnika o načinu i uvjetima za elektronički komunikacijsku mrežu poslovnih i stambenih zgrada i Pravilnik o načinu i uvjetima pristupa i zajedničkog korištenja elektroničke komunikacijske infrastrukture i druge povezane opreme kao i ostalim pravilnicima kojima se propisuju tehnički uvjeti za kabelašku kanalizaciju.

Vezano za tražene uvjete za centralne točke naveden u odjeljku Centralne točke, HT napominjemo da trenutno na razini države nije zakonskim ili pod-zakonskim (provedbenim) aktom uređeno na koji način je potrebno osigurati uvjete centralne točke. Međutim, HT napominje da je svakako potrebno osigurati adekvatni prostor za smještaj) demarkacijskog čvora ali se ne slaže da NP definira ovim putem (u nacrtu PRŠI-a) uvjete koje moraju ispuniti prostori za čvorišta, a s obzirom da su uvjeti korištenje već definirani i javno dostupni unutar sljedeće HT-ove standardne ponude: Standardna ponuda Hrvatskog Telekom d.d. za uslugu izdvojenog pristupa lokalnoj petlji (dostupno na: <https://www.hrvatskitelekom.hr/poslovni/veleprodaja/fiksni-opeartori/regulativa>)

Primjedba se prihvaća.

Primjedba se ne prihvaća. Upravo zbog toga što ova problematika nije definirana na razini države a vaša Standardna ponuda koju navodite obrađuje problem koolokcijskih prostora koji se po nikakvim kriterijima ne mogu uspoređivati sa pojmom centralne lokacije.

<p>3.) PRIJEDLOG UGOVORA O NABAVI S ODABRANIM OPERATOROM (U SLUČAJU</p> <p>S obzirom da sukladno poglavlju 4.1.2 ONP-a <i>Izrada plana razvoja širokopojasne infrastrukture</i>, u slučaju odabira investicijskog modela A ili C, konačna verzija PRŠI-a mora sadržavati i prijedlog ugovora koji će biti sklopljen s privatnim operatorom, HT u Prilogu 2. predlaže nacrt takvog ugovora. HT napominje da je isti formiran na temelju postojećih dostupnih informacija o načinu provedbe ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova u Republici Hrvatskoj, a posebice vezano za postojeće informacije o redosljedu aktivnosti vezanih uz provedbu ONP-a. HT također napominje da u prijedlogu ugovora u ovom trenutku nije uvršten način utvrđivanja iznosa potpora odnosno udio potpora, a s obzirom da još uvijek nije obavljen odnosno otvoren poziv za dodjelu bespovratnih sredstava iz Fondova Europske unije od strane Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije. Poziva se NP da ovaj prijedlog Ugovora o nabavi vezan za projektiranje, izgradnju i upravljanje širokopojasnom mrežom od strane HT-a uzme u obzir te da predmetni prijedlog ugovora uključi u konačnu verziju PRŠI-a.</p>	<p>Primjedbe se prihvaća, te će konačna verzija ugovora, koja može, ali ne mora sadržavati pojedine članke vašeg predloženog ugovora (Prilog 2) biti sadržana u konačnoj verziji PRŠI-a.</p>
---	--

Komentari zaprimljeni u javnoj raspravi

Komentar dostavio Vipnet d.o.o.

Komentari zaprimljeni 4. 7. 2017

Komentar Operatora	Odgovor NP-a
Kategorija: Lokacija demarkacijskih točaka	
<p>VIPnet je suglasan sa prijedlogom da se za cijeli klaster definiira jedna demarkacijska točka koja će ujedno biti MPoP za klaster, odnosno pristupni čvor FTTH mreže, istovremeno i granični čvor prema agregacijskoj mreži, na koju se spajaju drugi operatori. Na taj način se postiže maksimalni sinergijski efekt optimizacije troška izgradnje mreže, a što je i jedno od načela iz ONP-a, na način kako slijedi:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) povezivanje s agregacijskom mrežom se realizira kroz tu jednu točku pri čemu klaster dobiva cjeloviti rješenje; b) definiranjem jedne demarkacijske točke mreža postaje otvorenija prema drugim operatorima: na taj način otvara se mogućnost da iz jedne točke tj. s jednog mjesta pristupe putem veleprodaje bitstream usluge korisnicima cijelog klastera. Pri tome se smanjuje trošak aktivne opreme za pružanje usluga krajnjem korisniku, koju postavlja operatora, jer se oprema smješta samo na jedno mjesto; c) povezano s prethodno navedenim smanjuju se troškovi električnog priključka, potrošnje električne energije i održavanja, stoga je manje demarkacijskih točaka ekološki prihvatljivije; d) definiranje jedne demarkacijske točke znači manje troškove izgradnje što u konačnici znači i manje potrebne državne potpore; e) manji operativni troškovi održavanja i korištenja znače bolju održivost projekta odnosno atraktivniji investicijski potencijal za operatora-partnera, a što je preduvjet za dugoročni razvoj klastera. Navedeno znači manje, ne samo inicijalnih troškova, već i manje stalnih troškova tijekom cijelog životnog vijeka mreže što uključuje troškove najma prostora, električne energije, klime, aktivne opreme, UPS, agregata, te održavanje svih navedenih stavki.	<p>Primljena na znanje.</p> <p>Sve navedeno već je uključeno u prvoj verziji PRŠI-a a bit će detaljnije obrađeno u novoj verziji PRŠI-a. Što se tiče primjedbe na veliki broj inicijalno danih distributivnih čvorova treba imati na umu da se radi isključivo o pasivnim distributivnim čvorovima. Konačan broj čvorova bit će određen izvedbenim projektom otvorene širokopojasne pristupne mreže otoka Raba.</p>

<p>VIPnet smatra da je područje Konzorcija moguće izgraditi sa manjim brojem distributivnih čvorova što će se finalno pokazati i u konačnom izvedbenom projektu, a koji ovisi o izabranom investicijskom modelu i investitora a sve sukladno napomeni iz PRŠ.</p>	
<p>Kategorija: Struktura i razina maloprodajnih paketa usluga</p>	
<p>Cijene maloprodajnih usluga navedene su u PRŠI-u u Poglavlju 4.6.1 Minimalna razina pruženih maloprodajnih usluga: VIPnet skreće pozornost da u svakodnevnom poslovanju dinamiku kretanja cijena određuje tržište. Isto će vrijediti i za maloprodajne cijene (paketa) usluga koje će se nuditi krajnjim korisnicima usluga posredstvom predmetnih NGN mreža. VIPnet će istu definirati sukladno današnjem trendu određivanja cijena maloprodajnih usluga, koje je moguće da će se mijenjati, ovisno o tržišnim okolnostima i potražnji krajnjih korisnika, pa će se tako i usklađivati.</p> <p>Cijene maloprodajnih usluga navedene su u PRŠI-u, poglavlje 4.6.2 Zahtjev minimalne razine pruženih maloprodajnih usluga u pogledu kvalitete i cijena u izgrađenoj NGA mreži u Tablici 4-5 Minimalne razine maloprodajnih usluga u NGA mreži. VIPnet skreće pozornost na visoku cijenu paketa usluga u iznosu od 330 kn navedenih u PRŠI-u. obzirom da u svakodnevnom poslovanju dinamiku kretanja cijena određuje tržište, pa već sad cijena Trio (TV, Internet, tel.) paketa iznosi prosječnih 250kn, za očekivati je da će u budućem razdoblju cijena paketa padati. Kalkulacija bazirana na prosječnoj cijeni paketa od 330 kn, kako je navedeno u PRŠI-u, stvara iskrivljenu sliku budućih prihoda što u konačnici rezultira pogrešnim očekivanjem u financijskom planu projekta.</p> <p>Dodatne tražene, napredne usluge u tablici 4-5 Minimalne razine maloprodajnih usluga u NGA mreži (npr. Video na zahtjev, HD TV) bit će u potpunosti podržane na području pokrivenosti optičkom mrežom (FTTH rješenje), a u izdvojenim područjima gdje zbog konfiguracije terena nije isplativo graditi FTTH mrežu, postižu se uštede korištenjem mobilne mreže i LTE tehnologije. Ovisno o razvoju mogućnosti pružanja usluga na LTE tehnologiji, VIPnet će u narednim razdobljima nuditi korisnicima obuhvaćenim LTE tehnologijom i ostale dodatne usluge. Kako se radi o iznimkama tj. izdvojenim područjima, kombinacijom gradnje FTTH mreže i korištenjem LTE tehnologije, ostvaruje se značajno smanjenje troškova, a time i uloženi bespovratnih sredstava.</p>	<p>Primljeno na znanje.</p>

<p>Vežano na PRŠI, poglavlje 4.6.2 Zahtjev minimalne razine pruženih maloprodajnih usluga u pogledu kvalitete i cijena u izgrađenoj NGN mreži Tablica 4-5, Vipnet je spreman u potpunosti podržati zahtijevanu minimalnu razinu pruženih maloprodajnih usluga na NGA širokopojasnoj mreži. Ovim putem želimo dodatno naglasiti da je VIPnet FTTH tehnologijom spreman ponuditi osnovnu maloprodajnu uslugu širokopojasnog pristupa Internetu velikih brzina od 100 Mbit/s za krajnjeg korisnika na ciljanom području provedbe projekta, što je znatno pogodnije za korisnike od minimalne zahtijevane usluga iz PRŠI-a koje iznose 40 Mbit/s.</p>	
<p>Kategorija: Veleprodajnih uvjeta pristupa</p>	
<p>S obzirom da Vipnet planira graditi NGA širokopojasnu mrežu temeljenu na FTTH i LTE rješenju, sve veleprodajne usluge navedene u tablici 4-6 u poglavlju 4.7 PRŠI-ja (Specifikacija minimalnog skupa podržanih veleprodajnih usluga te pravila određivanja i nadzora veleprodajnih naknada i uvjeta pristupa izgrađenoj mreži) koje su kompatibilne s navedenom tehnologijama bit će podržane. Pri definiranju dostupnih veleprodajnih usluga VIPnet će voditi računa o svim obvezama operatora koje proizlaze iz ONP-a i primjenjivih zakonskih i podzakonskih akata.</p> <p>Bez obzira na tablicu 4-6 iz poglavlja 4.7 PRŠI-ja u kojoj su jasno definirane obvezne veleprodajne usluge sukladno ONP-u, opreza radi VIPnet upozorava na tablicu 1-5 iz poglavlja 1.5.7 u kojoj se navode mogući veleprodajni proizvodi po tehnologijama, a prema kojoj VULA usluga dostupna za sve žičane i bežične tehnologije. VIPnet pretpostavlja da se takva dostupnost odnosi na bitstream pristup, a ne VULA uslugu (s obzirom da za određenu tehnologiju nije uopće jasno št bi ta usluga mogla biti) pa je u konačnoj verziji PRŠI-ja isto potrebno jasnije navesti.</p> <p>Vežano uz pravila određivanja i nadzor veleprodajnih naknada, VIPnet ističe da je za većinu veleprodajnih usluga HAKOM već odredio iznose naknada te će se iste, sukladno uputama iz ONP-a, smjernicama HAKOM-a o načelima veleprodajnog pristupa i veleprodajnog određivanja naknada te opisa iz poglavlja 4.7.1 PRŠI-ja, primjenjivati i za veleprodajne usluge na novoizgrađenoj mreži. Pri tome VIPnet ostavlja mogućnosti određivanja i drukčijih naknada ovisno o tržišnim trendovima i razvoju određenih veleprodajnih usluga (primjerice bitstream u mobilnoj mreži) s obzirom da se finalizacija izgradnje mreže očekuje 2020. godine, a ONP-om je određeno da je najkasnije 6 mjeseci prije nego mreža postane operativna potrebno s HAKOM-om finalizirati veleprodajne model i odgovarajuće naknade.</p>	<p>Primljeno na znanje.</p> <p>Primjedba se prihvaća. U konačnoj verziji PRŠI-a u tablici 1.5 će s brisati tekst „<i>uključujući VULA</i>“.</p> <p>Primljeno na znanje.</p>

<p>Dodatno, u poglavlju 4.6.1 (Minimalan razina pruženih maloprodajnih usluga) navodi se kako bi se veleprodajne naknade bitstream usluge trebale kretati u rasponu od 35 do 40% iznosa maloprodajne cijene koju plaća krajnji korisnik, bez navođenja bilo kakvih izračuna i/ili pojašnjenja na kojima bi se navedeni zahtjev temeljio. VIPnet smatra kako navedeni zahtjev nije u skladu sa strukturnim pravilima ONP-a i pravilima definiranim u poglavlju 4.7.1 PRŠI-ja gdje je detaljno opisan postupak određivanja veleprodajnih naknada pa je stoga navedeni zahtjev o rasponu kretanja veleprodajnih naknada potrebno izbaciti iz konačne verzije PRŠI-ja.</p>	<p>Primjedba se prihvaća. Zadnja rečenica u poglavlju 4.6.1 bit će brisana u konačnoj verziji PRŠI-a.</p>
<p>Kategorija: Korištenje postojeće infrastrukture</p>	
<p>Na navedenom području obuhvata ovog projekta VIPnet nema postojeće vlastite kableske kanalizacije.</p>	<p>Primljeno na znanje.</p>
<p>Kategorija: Ostalo</p>	
<p>Opći komentari Nositelj projekta ukazujemo na činjenicu da je Okvirni nacionalni program za razvoj infrastrukture širokopojasnog pristupa u područjima u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes za ulaganja (dalje: ONO) usvojen Odlukom Vlade RH, te objavljen u narodnim novinama br.68/16. Stoga, ONP iz 2014. godine na kojeg se Nositelj programa u određenim dijelovima PRŠI-ja, te u listi referentne literature poziva nije aktuelan, pa bi prije odobrenja konačne verzije PRŠI-ja od strane NOP-a, isti trebalo uskladiti sa važećem ONP-om. Dodatno, upućujemo nositelja projekata da provjeri sa NOP-om da li je po usklađenju sa važećim ONP-om potrebno ponoviti javnu raspravu u svrhu postizanja pravne sigurnosti.</p> <p>Ovaj PRŠI kao prilog ne sadrži prijedlog Ugovora o javnim radovima za projektiranje, izgradnju i upravljanje širokopojasnom infrastrukturom na području klastera Rab. Naime, Ugovor je neophodan prilog PRŠI-ja, kako bi svi zainteresirani dionici u javnoj raspravi mogli dati prijedloge na bitne sastojke ugovora, te kako bi se Nositelj projekta što efikasnije pripremio za postupak javne nabave, te na taj način izbjegao eventualne žalbe u postupku javne nabave.</p>	<p>Primljeno na znanje. U konačnoj verziji PRŠI-a bit će unesena potrebne ispravke te ažuriran popis korištene literature. NP naglašava da je 14. ožujka 2017. izvršen preliminarnu provjera predmetnog PRŠI-a od strane NOP-a.</p> <p>Primjedba se prihvaća. NP će obavijestiti sve sudionike javne rasprave i NOP, te ostale zainteresirane dionike o odabranom investicijskom modelu po završetku izrade konačne verzije PRŠI-a u</p>

<p>Napominjemo da su primjeri ugovora raspoloživi na stranicama javnih rasprava ili putem HAKOM-ovih stranica koje su poveznica na javne rasprave ostalih klastera, npr. https://nophakom.hr/aktzualnosti/39?t=1&page=4. Međutim navedena ugovore treba uzeti s oprezom iz razloga što ih je Vipnet vrlo detaljno kroz provedene javne rasprave analizirao i komentirao s obzirom da nisu u cijelosti bili usklađeni sa primjenjivim pravnim propisima. Obzirom da je NP propustio priliku da na javnom savjetovanju omogući zainteresiranim dionicima sudjelovanje u navedenom, VIPnet svakako upućuje Nositelja projekta na zakon o javnoj nabavi koji javnim naručiteljima sukladno članku 198 omogućuje prethodnu analizu tržišta, istim je člankom propisano: „Prije pokretanja postupka javne nabave javni naručitelj u pravilu provodi analizu tržišta u svrhu pripreme nabave i informiranja gospodarskih subjekata o svojim planovima i zahtjevima u vezi s nabavom. Javni naručitelj smije tražiti ili prihvatiti savjet neovisnih stručnjaka, nadležnih tijela ili sudionika na tržištu koji može koristiti u planiranju i provedbi postupka nabave te izrade dokumentacije o nabavi, pod uvjetom da takvi savjeti ne dovode do narušavanja tržišnog natjecanja te da ne krše načela zabrane diskriminacije i transparentnosti.“ Iz navedenog razloga je također potrebno dobiti potvrdu NOP-a da li je potrebno ponovno provoditi javnu raspravu jer ukoliko ugovor bude sastavni dio finalnog teksta PRŠI, zainteresirani sudionici neće biti u mogućnosti dati svoje komentare.</p>	<p>kojem će biti navedeni i konačni kriteriji za odabir ponude ukoliko će odabrani model biti model A. NP je itekako stalo da njegov projekti budu sufinancirani od strane fondova EU. U skladu sa tom činjenicom poglavlje 4.8.2 bit će temeljito doručeno tako da se predmetni kriteriji, maksimalno koliko je to moguće stave u korelaciju sa kriterijima za sufinanciranje projekta sa EU sredstvima a koji nisu bili poznati kod izrade prve verzije PRŠI-a.</p>
<p>2.3. Ciljevi projekta Ciljevi projekta pozivaju se na ciljeve strateških dokumenata, odnosno ciljeve kako ih definiraju DAE 2020 i Strategija razvoja širokopojasnog pristupa u republici Hrvatskoj. Oba dokumenta kao cilj navode pokrivenosti pristupnim mrežama slijedeće generacije (NGA-Next generation Access Networks), koje omogućuju pristup internetu brzinama većim od 30 Mbit/s za sve stanovnike te da najmanje 50% kućanstava budu korisnici usluge pristupa Internetu brzinama od 100 Mbit/s ili većom. Kako bi se ostvario cilj 50% kućanstava korisnika Interneta bržih od 100 Mbit/s potrebno je izgraditi mrežu koja omogućuje brzine barem 70-80% kućanstava. Kako bi se postigla visoka pokrivenost za 70-80% kućanstava, od esencijalne je važnosti definicija obujma projekta, kao i korištene tehnologije. Prema ONP-u siva područja teoretski mogu biti do udaljenosti od maksimalno 800 metara od pristupnih čvorova uz primjenu VDSL tehnologije. To je teoretski maksimum, ali u praksi je potrebno provesti provjeru navedenog stanja na terenu. S obzirom da je ciljeve DAE nemoguće postići bez brzina od 100 Mbit/s, siva područja bi prema trenutnoj definiciji trebala biti što manja kako bi se omogućila gradnja pristupnih mreža s brzinama iznad 100 Mbit/s na znatno većem području RH.</p>	<p>Primjedba se prihvaća. Ciljevi navedeni u tablici 2-3 će biti usklađeni sa ciljevima „Strategije razvoja širokopojasnog pristupa u republici Hrvatskoj u razdoblju 2016. do 2020., godine</p>

Neopravdano proširenje sivih područja može dovesti do situacije u kojoj će korisnici iz današnjih crnih i bijelih područja za 2-3 godine imati brzine od 100 Mbit/s i više, dok će korisnici u sivim područjima ostati na znatno nižim brzinama. Stoga će takva područja za nekoliko godina zapravo postati bijela, ali tada više neće biti na raspolaganju bespovratnih sredstava iz EU fondova s kojima bi mogli izgraditi novu pristupnu mrežu u navedenim područjima. Dodatno, neutemeljeno proširivanje sivih područja može dovesti do istiskivanja drugih potencijalnih operatora-investitora s obzirom da im investiranje u sužena bijela područja nije isplativo.

Navedeni problem je prisutan u bilo kojoj od investicijskih modela (A,B ili C).

Ujedno molimo da se ciljevi navedeni u tablici 2-3 Ciljane vrijednosti dostupnosti širokopojasnog pristupa usklade sa ciljevima „Strategije razvoja širokopojasnog pristupa u republici Hrvatskoj u razdoblju 2016. do 2020., godine.

Vezano na to, u poglavlju 1.5.6 Ciljna razina podržanog širokopojasnog pristupa (značajni iskorak) spominje se potreba osiguranja nadogradnje pasivne infrastrukture kako bi već u kratkoročnom razdoblju od 5 godina nakon izgradnje ponuditelji usluga mogli svi krajnjim korisnicima omogućiti kapacitete prijenosa od najmanje 100 Mbit/s, a za 50% korisnika 1 Gbit/s. kao što je u komentaru Strukture i razine maloprodajnih paketa već navedeno. VIPnet je spreman ponuditi osnovnu maloprodajnu uslugu širokopojasnog pristupa internetu velikih brzina minimalne brzine od 100 Mbit/s za krajnje korisnike na ciljanom području provedbenog projekta. Ističemo da se FTTH P2MP (GPON) tehnologijom, korištenjem u skladu sa Pravilnikom o SDM-u mogu postići vrlo kompetitivne brzine, uz umjerene cijene. Temeljem vlastitog iskustva iz prakse u komercijalnoj gradnji ovom tehnologijom VIPnet ističe te potvrđuje da se FTTH/GPON tehnologijom već sada postižu brzine do 500 Mbit/s po korisniku što je i značajno više od opisanih brzina u PRŠI-ju. Dodatno, VIPnet ističe da tehnologija FTTH/GPON omogućava simetrične brzine u dolaznom i odlaznom smjeru, a sve to uz bitno manje troškove implementacije i održavanja u odnosu na P2P rješenje, koje se može dodatno primijeniti za potrebe gigabitnih brzina.

Sukladno navedenom, FTTH/GPON je tehnologija koja već sada omogućava i tehnički i financijski izuzetno kvalitetan ultrabrzi pristup internetu kojim s postižu dugoročne potrebe korisnika za ultrabrzim internetom.

Primljeno na znanje.

1.5.3 Očekivana mrežna arhitektura i potencijalne tehnologije

Na stranici 16 PRŠI-ja navedeno je „NGA mrežama za ultrabrzni pristup, putem kojih je moguće pouzdano osigurati brzine >od100 Mbit/s, po današnjem stanju tehnike mogu smatrati:“...“svjetlovodne mreže do ruba (eng. Fiber-to-the-curb-FTTC) u kombinaciji sa naprednim kablenskim mrežama (minimalno DOCSIS 3.0 standardom) ili VDSL, sa ograničenjem udaljenosti od kabineta (eng. Curb) do krajnjeg korisnika maksimalno 1 km i dovoljno malim brojem krajnjih korisnika na ukupnom vodu“.

Dodatno, u tablici 1-2 Kategorizacija tehnologija prema ostvarivoj razini pristupa navedeno ja da su prosječne brzine, dolazni smjer, tehnologijom VDSL (FTTC) 40-80 Mbit/s, a odlazni smjer 16-40 Mbit/s, a tehnologijom VDSL-2(FTTC) dolazni smjer 100 Mbit/s, a odlazni smjer 40 Mbit/s. Prethodni navodi iz PRŠI-ja nisu utemeljeni. Naime, VDSL tehnologija, čak i na jako kratkim udaljenostima od krajnjih korisnika ne može omogućiti brzine od 100 Mbit/s. Ako bi uz VDSL primijenili i određene tehnologije koje omogućuju veće brzine na bakrenoj pristupnoj mreži (vectoring ili G.fast), navedeno rješenje bi zahtijevalo postavljanje aktivne opreme još bliže krajnjim korisnicima (do 200m), odnosno postavljanje velikog broja uličnih ormarića za smještaj takve opreme, što svakako poskupljuje gradnju, naveden brzine su ostvarive po pojedinom priključku, ali ne kao prosječne vrijednosti za veći broj kućanstava.

Dodatno, VIPnet smatra da primjenom VDSL-a neće biti moguće ostvariti ciljeve DAE do 50% korisnika koristi ultrabrzni Internet tj. brzine od 100 Mbit/s. isto temeljimo na relavantnoj studiji Mikac.et al., Capacity analysis of RT-based VDSL2 copper access networks, In Proc of SoftCom 2014 Cinfrence, Split, Croatia, p.p. 1-5. sept. 17-19, 2014 FER. Predmetna studija navodi preporučene vrijednosti parametara za implementaciju raznih tehnologija (xDSL), a rezultati su podržani laboratorijskim mjerenjima. Prikazani rezultati navedeni su kao korisne informacije za projektante i relevantne regulatorne agencije. U studiji se, u poglavlju 4C (Optimal VDSL2 profiles for the FTTN applications) navode rezultati ispitivanja, prema kojem se brzine kojima se definira sivo područje (30 Mbit/s na postojećoj i 40 Mbit/s na novoj infrastrukturi) mogu postići na udaljenostima 300 m od čvora pristupne mreže.

Iz navedenih razloga, VIPnet svakako preporuča NP-u da u skladu sa raspoloživim podacima provjeri stvarnu dostupnost usluga brzog i ultrabrzog interneta na područjima obuhvata projekta, odnosno

Primljeno na znanje.

Primjedba se prihvaća.
U konačnoj verziji PRŠI-a iznosi za prijenosne brzine u tablici 1-2 će biti korigirani.

Primljeno na znanje.
Suglasni smo sa činjenicom da samo primjena VDSL2-17a tehnologije pa čak i one u skladu sa ITU Preporukom G.993.5 u našim realnim uvjetima ne može ostvariti drugi cilj Strategije (da 50% kućanstava u RH budu korisnici usluge pristupa internetu sa brzinom od 100 Mbit/s ili većom).

Primjedba se ne prihvaća.
NP nema stručne, kadrovske, financijske i ostale resurse da bi

<p>ispravno definira eventualne sive zone, kako neki krajnji korisnici ne bi neopravdano izostali iz obuhvata projekta.</p> <p>Na stranici 16 navedeno je i „NGA mrežama za ultrabrzi pristup, putem kojih je moguće pouzdano osigurati brzine >od100 Mbit/s, po današnjem stanju tehnike mogu se smatrati) “....“ Određene napredne bežične mreže sa ograničenjem udaljenosti od bazne stanice (eng. distance to the pole) do krajnjeg korisnika maksimalno 1 km i dovoljno malim brojem krajnjih korisnika na ukupnom vodu (eng. shared media). “Vipnet smatra da nema osnove za ograničenje na 1 km obzirom da moguće ostvarive brzine na nekoj udaljenosti uvelike ovise o izboru antenskog sustava i korištenjem pojačala, korištenjem frekvencijskog pojasa, konfiguraciji terena, blizini drugih baznih postaja itd. Tehnologije LTE/4G pristupa također će u budućnosti omogućiti veće (pa i ultrabrze, veće od 100 Mbit/s) brzine krajnjim korisnicima, tako da je u područjima niske gustoće naseljenosti LTE/4G ozbiljan alternativa za pružanje usluga, pa i ultrabrzih brzina. Uz tehnologije MIMO, naprednih antenskih sustava; Carrier Aggregationa (spajanje kapaciteta iz više raspoloživih spektara) te proširenje dostupnog spektra (kroz program druge Digitalne Dividende) i uz uređaje LTE kategorije 6 i novije, moguće su brzine veće od 300 Mbit/s po krajnjem korisniku.</p>	<p>mogao obaviti tako složen i kompleksna zadatak.</p> <p>Primjedba se prihvaća U konačnoj verziji PRŠI-a ograničenje od 1 km će biti brisano.</p>
<p>3.5.2 Analiza stanja postojeće širokopojasne infrastrukture i mreža</p> <p>U PRŠI-u je navedeno „NGA pristup moguće je osigurati putem FTTx tehnologije (FTTH, FTTB, FTTC), te kombinaciji istih s VDSL tehnologijom, odnosno kablskom DOCSIS 3.0 tehnologijom.“</p> <p>U skladu sa prethodnim komentarom, a kao što je i navedeno u poglavlju 5.2.1. Usporedba financijskih aspekata implementacije za različite tehnološke opcije „LTE/4G) se ipak može smatrati komplementarnom tehnologijom ostalim NGA tehnologijama koja može služiti za pokrivanje geografski izdvojenih i po broju korisnika ograničenih područja do kojih je prosječni trošak izgradnje svjetlovodne infrastrukture po korisniku bio prevelik“, potrebno je uvrstiti i LTE kao tehnologiju kojom je moguće osigurati NGN pristup.</p> <p>Naime, VIPnet, kao operator usluga putem naprednih kablskih DOCSIS 3.1. standarda koji omogućuje brzine veće od 100 Mbit/s svoje partnerstvo u izgradnji pristupne mreže uz korištenje EU fondova vidi kroz gradnju kombinirane FTTH/LTE mreže kao optimalnog rješenja.</p>	<p>Primljeno na znanje.</p> <p>U sadašnjoj verziji PRŠI-a na st. 175 nalazi se slijedeći tekst „<i>LTE (4G) se može smatrati komplementarnom tehnologijom ostalim NGN tehnologijama koja može služiti za pokrivanje geografski izdvojenih i po broj ograničenih područja do kojih prosječni trošak izgradnje svjetlovodne infrastrukture po korisniku bio prevelik</i>“.</p>
<p>3.5.3.1. HAKOM Interaktivni portal-Grad Rab</p> <p>U prikazu podataka korišteni su podaci preuzeti sa HAKOM portala na dan 20.03.2015.g. VIPnet smatra da je u završnoj verziji PRŠI-ja potrebno unijeti posljednje važeće podatke.</p>	<p>Primjedba se prihvaća. U konačnoj verziji PRŠI-a bit će uneseni zadnji važeći podaci.</p>

<p>4.3.3 Bežična mreža</p> <p>„Pod točkom 1) navedeno je: U slučaju planiranja i izgradnje otvorene širokopojasne mreže s bežičnom tehnologijom potrebno je osigurati pokrivanje ukupnih potreba za prijenos podataka svim zainteresiranima krajnjim korisnicima na tom području i mogućnost povećanja potrebne prijenosne propusnosti do tri puta od ukupne propusnosti svih zainteresiranih korisnika na području uz osiguranje garantiranih brzina i kvalitete usluga.“</p> <p>Izraz „pojasna širina svih zainteresiranih korisnika“ nije dovoljno precizno definiran te bi mogao dovesti do krivog tumačenja. Bežična mreža (u našem slučaju LTE) kapacitivno se dimenzionira da svi korisnici na ciljanom području imaju dostupnu barem minimalnu zahtijevanu brzinu pristupa. Kapaciteti maksimalne dostupne brzine u bežičnim mrežama ne ovise samo o širini korištenog frekvencijskog pojasa, te se za povećanje kapaciteta i maksimalno ostvarivih brzina ne bi trebalo uvjetovati povećanje pojasne širine jer se ono može ostvariti i drugim metodama npr. korištenjem viših modulacija, naprednijih antenskih sustava ili nadogradnjom postojećih tehnologija. Također, obzirom da korisnici mreži pristupaju stohastički, maksimalni kapacitet (ostvarive brzine) se planira kao postotak umnoška broja korisnika na području i zahtijevanih pristupnih brzina.</p>	<p>Primjedba se prihvaća. U konačnoj verziji PRŠI-a uvjet da potreba prijenosna propusnost bude tri puta veća od ukupne svih zainteresiranih korisnika bit će brisana. Osim toga od bežičnih mreža zahtijevati će se ista kakvoća usluga i garancija prijenosnih brzina kao u žičnim mrežama.</p>
<p>4.3.5 Svjetlovodne mreže</p> <p>Pod točkom 1) navedeno je: „U slučaju svjetlovodnog povezivanja krajnjih korisnika sa središnjom točkom do objekta treba voditi kabele sa sljedećim brojem svjetlovodnih niti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • do objekta samo s domaćinstvima: barem 1 par svjetlovodnih niti, odnosno barem 2 niti po domaćinstvu, u skladu sa pravilnikom o svjetlovodnim distribucijskim mrežama. • do objekta s tvrtkama ili institucijama: najmanje 2 para svjetlovodnih niti, odnosno barem 4 niti po tvrtki ili ustanovi.“ <p>VIPnet napominje da planiranje i izgradnja FTTH mreže na gore opisani način nije u skladu sa Pravilnikom o svjetlovodnim distribucijskim mrežama (NN 57/14 dalje: pravilnik o SDM-u,) gdje je člankom 6 stavak 1 propisano da se za svaku korisničku jedinicu mora projektirati minimalno kapacitet od 1,2 svjetlovodnih niti, a u čl.16 istog Pravilnika stoji da se navedena obveza primjenjuje samo ukoliko područje obuhvata ima potencijal veći od 500 korisničkih jedinica/km². Slijedom rečenog zahtjev o potrebnom broju optičkih vlakana (1 odnosno 2 para) potrebno je uskladiti sa Pravilnikom o SDM-u.</p>	<p>Primjedba se prihvaća. U konačnoj verziji PRŠI-a broj svjetlovodnih niti biti će usklađen sa važećim Pravilnikom. Pri čemu treba naglasiti da se istim definira minimalni broj niti.</p>

4.5 Definiranje investicijskog modela, zajedno sa obrazloženjem odabira

Prilikom odabira investicijskog modela potrebno je uzeti u obzir kompleksnost projekta s jedne strane, i raspoloživa znanja, iskustvo i investicijski potencijal s druge strane. Stoga je preporuka VIPneta da se kao investicijski model bira model A Privatni model.

Privatni operatori imaju dostatno znanje, iskustvo i kapacitet za provedbu potrebnih aktivnosti na projektiranju, izgradnji, upravljanju i održavanju mreže čim se smanjuje opterećenje na operativne kapacitete u tijelima NP-a, te osigurava kvalitetno izvođenje i dovršenje projekta.

Obzirom na investicijske troškove i potrebne iznose potpora u projektima, cijelu financijsku konstrukciju lakše je zatvoriti uz potporu privatnog operatora koji u određenom dijelu sufinancira izgradnju mreže čime su javni investicijski troškovi niži. Odnosno nestaje utjecaj na javni dug. Dodatno privatni operator će podražiti predfinanciranje troškova koji nastaju na projektu do trenutka isplate potpora.

U modelu A je predviđeno da se širokopojasnom mrežom upravlja po veleprodajnom poslovnom modelu, ali, kao što je navedeno u PRŠI-ju, u modelu A operator može pružiti i maloprodajne usluge. Bitno je naglasiti da je obveza operatora, prema ONP-u, poglavlje 2.6.1 Obavezni skup podržanih veleprodajnih usluga „U investicijskom modelu A, u kojem se operatoru mreže izgrađene uz potporu dozvoljava ponuda maloprodajnih usluga, veleprodajne usluge moraju biti dostupne barem 6 mjeseci prije nego što mreža postane operativna, u skladu s Preporukom Europske komisije o reguliranom pristupu NGA mrežama [26]. Citat navedene fusnote [26]: S ciljem da operator mreže koji je ujedno i pružatelj usluga na maloprodajnom tržištu ne stekne prednost na maloprodajnom tržištu u odnosu na ostale operatore korisnike veleprodajnih usluga putem novoizgrađene NGA mreže.“ Time će operator omogućiti jednake uvjete pristupa mreži i pružanja usluga krajnjim korisnicima na maloprodajnoj razini ostalim operatorima, čime su osigurani uvjeti za maksimalnu kompetitivnost operatora, a time i dobrobit za krajnje korisnike usluga na maloprodajnom tržištu.

4.5.1 Odabir investicijskog modela

U PRŠI-ju je navedeno:

„Također, treba naglasiti da je iznos bespovratne pomoći iz fondova EU najveći prilikom upotrebe modela javno-privatnog partnerstva, zatim tradicionalnog modela zaduživanja javnog sektora a najmanja bespovratna sredstva ostvaruje privatni sektor. Diskontna stopa kod modela javno-privatnog partnerstva veća je nego u slučaju tradicionalnog modela financiranja, te je zbog toga izračunati financijski jaz temeljem kojeg se dodjeljuju sredstva bespovratne pomoći veći. Stoga je i konačni preostali iznos koji treba podmiriti nacionalno gospodarstvo (nacionalna komponenata) odnosno u

Primljeno na znanje.

NP će obavijestiti sve sudionike javne rasprave i NOP, te ostale zainteresirane dionike o odabranom investicijskom modelu po završetku izrade konačne verzije PRŠI-a u kojem će biti navedeni i konačni kriteriji za odabir ponude ukoliko će odabrani model biti model A.

Primjedba se prihvaća.

U konačnoj verziji PRŠI-a predmetni sporni tekst bit će brisan.

<p>konačnici krajnji korisnici najveći u slučaju modela privatnog DBO-a (kroz povećane cijene usluga).“ Sa navedenim tvrdnjama se ne možemo složiti jer nigdje u važećem ONP-u nije navedeno različito sufinanciranje pojedinih tipova investicijskog modela, a s druge strane ONP-om je definiran postupak određivanja i nadzora veleprodajnih naknada, što obuhvaća i određivanje i nadzora pripadajućih uvjeta korištenja svih održanih veleprodajnih usluga. Dodatno, naglašavamo da u predmetu Europske komisije „Državna potpora SA.38626 (2015/N)-Hrvatska- Nacionalni plan za širokopojasnu mrežu“ http://www.mppi.hr/UserDocsimages/Ek-ONP-poptora-odobrenje.pdf navedeno je da će veći intenzitet potpora biti omogućen za mreže FTTH, te se stoga intenzitet potpora ne veže uz odabir investicijskog modela, nego uz tehnologiju. Slijedom navedenog molimo da se gornja tvrdnja briše ili na ispravan način korigira.</p>	
<p>4.8 Javna nabava U PRŠI-ju stoji navod: U skladu s preporukom ONP-a Nositelj projekta je tijekom pripreme faze dužan specificirati postupak javne nabave i kriterij odabira ponude te to svim zainteresiranima stranama staviti na uvid kroz postupak javne rasprave. VIPnet ističe da je ONP-om propisano da kroz specifikaciju predmeta javne nabave za odabir operatora u investicijskom model A i C, NP-ovi moraju precizno formalizirati sve zahtjeve koje izgrađene širokopojasne mreže, odnosno operatori tih mreža moraju ispuniti, a s obzirom na strukturalna pravila Okvirnog programa specificirana ovim dokumentom i lokalne potrebe. Ti zahtjevi naknadno trebaju biti specificirani ugovorom o javnoj nabavi koji će biti sklopljen s odabranim operatorom. Također, u svrhu odabira operatora u investicijskom modelu A i C, NP-ovi su dužni detalje postupka javne nabave, što obuhvaća i ekonomske kriterije odabira najpovoljnije ponude, specificirati tijekom pripreme faze projekta (kroz PRŠI), te ga svim zainteresiranim stranama staviti na uvid kroz postupak javne rasprave (vidi poglavlje 2.5.4). Prilikom definiranja kriterija odabira ekonomski najpovoljnije ponude. Drugim riječima NP je veće kroz PRŠI trebao definirati i specificirati uvjete sposobnosti gospodarskih subjekata i kriterije odabira, koje je isto tako bilo potrebno kvantificirati: kao što je ranije navedeno PRŠI treba sadržavati budući Ugovor, a sve sukladno zahtjevima ONP-a. Stoga, obzirom da u PRŠI-ju nisu detaljno razrađene odredbe o sposobnosti ponuditelja temeljene na Zakonu o javnoj nabavi (NN 120/16), koje su neophodne za provođenje postupka javne nabave, nego isključivo kvalitativan kriterij za odabir ekonomski najpovoljnije ponude, a koji nije kvantificiran, u</p>	<p>Primjedba se prihvaća. U konačnoj verziji PRŠI-a će biti definiran investicijski model te svi potrebni kvantitativni kriteriji za odabir ekonomski najpovoljnije ponude, te prijedlog teksta Ugovora između NP i privatnog partnera. Vaš prijedlog kriterija pri tome će biti uzet u obzira ali će NP voditi računa i o specifičnim kriterijima odabira unutar investicijskog prioriteta 2a1 jer je NP u interesu da projekt bude sufinanciran EU sredstvima.</p>

Prilogu 2 dostavljamo naš prijedlog Kriterija za odabir ekonomski najpovoljnije ponude. Ovdje ističemo da je ONP-om ostavljena obveza NP-ovima da samostalno odrede kvantitativni karakter kriterija. Obzirom da isto nije utvrđeno, navedeno smatramo velikim nedostatkom PRŠI-ja, jer kriteriji bi trebali biti dostupni svim dionicima u javnoj raspravi kako bi svi mogli ravnopravno davati adekvatne primjedbe, te da se postigne cilj i svrha javne rasprave u vidu definiranja kriterija javne nabave.

U navedenom Priritku 2 dostavljamo modificiranu specifikaciju kriterija ekonomski najpovoljnije ponude u svrhu efikasnijeg ispunjavanja ciljeva te postizanja željene gigabitne povezanosti unutar obuhvata projekta.

VIPnet u nastavku daje svoje pojašnjenje. Prilikom provedbe postupka javne nabave za odabir operatora, primijeniti će se kriterij ekonomski najpovoljnije ponude. VIPnet se slaže, kao što je navedeno i u ONP-u, da traženi iznos potpora mora imati najveći relativni značaj, ali smatramo da predloženo tehnološko rješenje, njegova kvaliteta i dugoročnost moraju imati donekle isti (ako ne i jednak udio).

Tehnološko rješenje mora podržavati osnovne ciljeve OPKK (Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014-2020) tj. smanjiti digitalni jaz između urbanih i ruralnih područja, jaz između RH i EU, ta raspoloživim bespovratnim sredstvima omogućiti pravovremeno ispunjavanje ciljeva koji su uvodno navedeni na korist krajnjih korisnika i društva u cjelini.

Pri postavljanju kriterija koji se primjenjuju za odabir ponude naručitelj treba postupiti u skladu sa slijedećim načelima:

1. Jednaki tretman i zabrana diskriminacije – kriterij za odabir ponude ne smije biti diskriminirajući i ne smije narušavati slobodu tržišnog natjecanja;
2. Transparentnost –kriterij za odabir ponude moraju biti unaprijed određeni i objavljeni.

Svrha ovakvog postupanja je osigurati da:

- a) potencijalni ponuditelji mogu pripremiti ponude na prikladan način u svrhu što boljeg zadovoljavanja postavljenih prioriteta od strane naručitelja;
- b) evaluacija ponuda bude provedena na transparentan način, te što objektivnije;

c) relevantni dionici (primjerice, žalbeno tijelo, revizori, unutarnje kontrole, druga tijeka vlasti s različitim nadzornim funkcijama ili gospodarski subjekti) mogu nadzirati postupak u svrhu sprječavanja uporabe diskriminirajućih kriterija.

Kad se odabire ekonomski najpovoljnija ponuda naručitelj ekonomsku prednost pojedine ponude mjeri i uspoređuje s odabranim kriterijima vezanim uz predmet nabave koji služi za identificiranje „najbolje“ ponude. Pri korištenju kriterija ENP-a naručitelja osim cijene uzima u obzir i druge kriterije poput tehnološkog rješenja, kvalitete, roka isporuke ili usluge nakon prodaje. Svakom odabranom kriteriju naručitelj pridaje relativni značaj koji odražava njegovu relativnu važnost u odnosu na druge kriterije.

Svrha kriterija ENP-a jest odabrati ponudu koja nudi najveću vrijednost za uloženi novac. Vrijednost za novac znači optimalnu kombinaciju različitih kriterija (vezanih ili ne vezanih uz troškove) koji zajedno zadovoljavaju zahtjeve naručitelja. Smisao traženja vrijednosti za novac jest u tome da naručitelji teže nabaviti optimalne kombinacije značajki koje zadovoljavaju njihove potrebe. Dakle, različita kvaliteta, troškovi, dugovječnost, izdržljivost, itd. različitih proizvoda koji se nude mjere se u odnosu na njihov trošak. U nekim slučajevima mudrije je platiti više za proizvod s niskim troškovima održavanja, nego platiti manje za proizvod s visokim troškovima održavanja, jer će kroz period amortizacije početno skuplji proizvod za naručitelja u pravilu biti ukupno jeftiniji. To je upravo slučaj odabira FTTH tehnologije, koja je primarno skuplja, ali dugoročno je trajnije rješenje, uz manje troškove održavanja te stoga u konačnici predstavljaju ekonomski povoljnije rješenje.

Bitno je napomenuti da kod ekonomski najpovoljnije ponude ne mora svaki kriterij dodjele biti čisto ekonomske prirode. Javni naručitelj ne može zanemariti činjenicu kako faktori koji nisu isključivo ekonomski, nego primjerice inovativni ili tehnološki razvijeni mogu utjecati na dodatnu vrijednost ponude koju ona ima za naručitelja.

Drugim riječima, odabrani kriteriji moraju imati za cilj prepoznavanje ENP-a, odnosno ponude koja nudi najbolju vrijednost za novac, i ne može imati za cilj neke druge namjene. Ova činjenica uvijek se iznova naglašava u presudama Europskog suda.

Upućujemo i na primjer iz domaće prakse s osvrtom na Rješenje DKOM-a, KLASA: UP/II-034-02/1-01/301 od 12. lipnja 2012., gdje je naručitelj odredio predmet nabave i to cjelovito rješenje javne telekomunikacijske usluge za potrebe naručitelja. Kriterij odabira je ENP.

Žalitelj u žalbi navodi da je ENP diskriminirajuće postavljen te da se istim omogućava prednost samo jednom tržišno najvećem operatoru koji na tržištu posluje godinama i koji će ostvarivati najveći broj bodova u nadmetanju. DKOM je utvrdio da predmetni kriteriji nisu sukladni ZJN, odnosno temeljnim načelima javne nabave, te da naručitelj nije odredio vrijednosti pokazatelja na način da bi isti bili objektivni i omogućili ravnopravno tržišno natjecanje.

Kako bi bila zajamčena objektivnost kriterija koji se primjenjuju, ta kako bi se spriječila neograničena sloboda izbora naručitelju, kriteriji moraju biti oblikovani na precizan i što mjerljiviji način, tj. na način koji omogućava da ponuditelji pripremaju ponude uzimajući u obzir način na koji će se obavljati ocjena/evaluacija ponuda. Što su kriteriji objektivniji, precizniji i mjerljiviji, to je manja mogućnost donošenja diskriminatornih i proizvoljnih odluka.

Praktično govoreći, kriteriji koje naručitelj može primijeniti pri odabiru ENP-a određuju se tako da zadovoljavaju postavljene specifikacije. Naručitelj može u specifikaciji odrediti minimalne tehničke karakteristike (vrijednosti) koje svi ponuditelji moraju zadovoljiti, što se ocjenjuje po principu ispunjava/ ne ispunjava i tada dodijeliti bodove onim ponuditeljima koji su ispunili zatraženi minimum. Bodovi odražavaju razinu koliko pojedina ponuda nadilazi minimalne tehničke karakteristike koje je naručitelj odlučio dodatno bodovati.

Nositelja projekta upućujemo i na praksu Europskog suda pravde. Naime, u predmetu C532706 Lianakis AE protiv Alexabdrouopolis, Europski sud je presudio da iskustvo, radna snaga i raspolaganje opremom ne mogu biti kriteriji za odabir ekonomski najpovoljnije ponude. Prema navedenome, kod definiranja kriterija za odabir ponude treba izbjegavati navođenje općenitih formulacija, kao što su iskustvo, radna snaga i sl. već je preporučljivo tražiti različite informacije, koje će se fokusirati na dobivanje odgovora na pitanje kako će se izvršiti predmet nabave. Prilikom definiranja kriterija ekonomski najpovoljnije ponude, naručiteljima treba biti cilj odabrati najbolju ponudu sposobnog ponuditelja, a ne najспособnijeg ponuditelja. Stoga vrednovanje iskustva, radne

snage i slično ukoliko i jest jedan od kriterija u ENP-u, njemu treba pridodati minimalna značaj u bodovnom smislu.

Odredbom članka 2.7.1. ONP-a propisano: Jedino pravilo kojeg se moraju pridržavati projekti unutar Okvirnog programa je da traženi iznos potpora mora biti uključen u kriterij te da mora **imati najveći relativni značaj u odnosu na ostale kriterije.**

Skrećemo pozornost na točku 2.5.4 ONP-a u kojoj stoji da NP-ovi mogu na osnovu razumnih primjedbi i komentara operatora modificirati konačne kriterije i njihove relativne značaje u slučaju da isti mogu povećati kompetitivnost postupaka javnog nadmetanja.

Slijedom navedenog, VIPnet ljubazno skreće pažnju da raspoloživa bespovratna sredstva treba iskoristiti za izgradnju moderne tehnološki neutralne infrastrukture (uključivo fiksno mobilni bežični pristup koji nudi VIPnet) koja će svim kućanstvima omogućiti brzine od najmanje 100 Mbit/s, s mogućnošću jednostavnog prelaska na 1 Gbit/s, a svim glavnim pokretačima socijalnog, ekonomskog i gospodarskog razvoja (javni i gospodarski sektor) gigabitnu povezanost

S tim u vezi još jednom skrećemo pažnju da se u Prilogu 2 nalazi naš prijedlog ekonomskih kriterija odabira ponude kao novi prijedlog tablica 94 (Poglavlje 4.8.2) iz PRŠI gdje se daje veći značaj tehnološkom rješenju, a sve u cilju odabira najkvalitetnije ponude u postupku javne nabave. U tom prijedlogu koji je priložen ovim odgovorima VIPnet predlaže da kriterij „traženi iznos državnih potpora“ iznosi 25% što i dalje ima najveći relativni značaj u odnosu na sve ostale kriterije.

Dodatno, slobodni smo napomenuti da za potrebe javne nabave treba precizno definirati kriterije na način da su:

- definirane odgovarajuće formule i referentne vrijednosti (rasponi) za proračun bodova kod svakog ekonomskog kriterija;
- kod navođenja minimalnih brzina koje moraju biti podržane u projektu, specificirati na koje se smjerove te brzine odnose (download, upload, simetrično);
- NP jasno nedvosmisleno zatražio od ponuditelja da specificiraju tehnologiju s kojom će ispuniti tražene minimalne brzine i širokopojasnog pristupa;

<p>- da kriteriji javne nabave opisuju metodu dodjele bodova u slučaju primljen kombinacije tehnologija (technology mix, npr. kod primjene FTTH i FTTC tehnologije u istom projektu)..</p>	
<p>4.8.3. Zahtjevi projekta izgradnje otvorene širokopojasne mreže U točki 20 stoji: „U slučaju identificiranja nenamjenske uporabe sredstava privatni partner je dužan vratiti sva primljena sredstva u realnoj vrijednosti <u>ovog ugovora</u>, zajedno sa zakonskim zateznom kamatama od dana uplate do dana vraćanja.“ Nije dovoljno jasno na koji se Ugovor odnosi odredba ove točke obzirom da Ugovore takvog sadržaja u PRŠI-ju nema, stoga molimo pojašnjenje i referencu na citirani Ugovor.</p> <p>U točki 28 stoji: „Projekt izgradnje treba obuhvatiti područje Konzorcija u skladu sa nacrtom plana prema <u>poglavlju 0</u> kojim će se omogućiti dostup svim stanovnicima JLS-ova Konzorcija novoj širokopojasnoj mreži.“ Molimo pojašnjenje poglavlja 0, odnosno upućivanje na ispravna poglavlja PRŠI-ja, obzirom da u ovom prijedlogu PRŠI-ja ne nalazimo citirano poglavlje 0 (nula).</p> <p>U točki 29 stoji: „Aktivna oprema i sva oprema s amortizacijskim vremenom koje je manje od 5 godina, mora biti financirana isključivo iz privatnih sredstava.“ Molimo pojašnjenje gornjeg navoda vezano na amortizacijski period kraći od 5 godina te pravni izvor na kojem temeljite obvezu financiranja iz privatnih sredstava opreme koja će biti amortizirana u periodu kraćem od 5 godina.</p>	<p>Primjedba se prihvaća. Radi se ugovoru između NP i privatnog partnera a koji će biti sastavni dio konačne verzije PRŠI-a.</p> <p>Primjedba se prihvaća. U konačnoj verziji PRŠI-a bit će naveden ispravni broj poglavlja (poglavlje 4).</p> <p>U konačnoj verziji PRŠI-a sporna rečenica u točki 28. će biti brisana</p>
<p>4.8.4 Uvjeti upravljanja otvorenom širokopojasnom mrežom: „Privatni partner mora svim operatorima ponuditi mrežu pod istim uvjetima. Pri tome svim operatorima zajedno ne smije naplaćivati veći iznos nego što je predviđeno u natječaju za izbor izvođača radova.“ Molimo pojašnjenje i izvor obveze da prihvati operator ne smije svim operatorima zajedno naplaćivati veći iznos od onog što je predviđeno u natječaju s obzirom da je određivanje veleprodajnih cijena definirano u natječaju s obzirom da je određivanje veleprodajnih cijena definirano ONP-om. Kako bi PRŠI zadovoljio načelo transparentnosti, te bio dovoljno jasan svim zainteresiranim stranama, molimo precizirajte nedvojbeno predmetnu spornu obvezu.</p>	<p>Primjedba se prihvaća. U konačnoj verziji PRŠI-a sporni tekst „<i>Pri tome svim operatorima zajedno ne smije naplaćivati veći iznos nego što je predviđeno u natječaju za izbor izvođača radova</i>“ bit će brisan.</p>

<p>5. Analiza implementacije nove širokopojasne infrastrukture</p> <p>5.2 Ulazne varijable i parametri financijsko ekonomske analize</p> <p>U PRŠI-ju je korištena diskontna stopa 4%, u skladu s, u PRŠI-ju navedenom, uredbom komisije: „Prema uredbi komisije EU 480/2014 novčani tokovi diskontiraju se na sadašnju vrijednost tako da se koristi financijska diskontna stopa od 4% u realnim iznosima kao indikativna referentna vrijednost za operacije javnih investicija koje su sufinancirane iz ESI fondova.“</p> <p>Smatramo da je predložena diskontna stopa preniska. Prilikom definiranja diskontne stope u PRŠI-ju smatramo da se kao inicijalnu treba uzeti reguliranu diskontnu stopu HAKOM-a koja iznosi 8,73%. Dodatno, diskontne stope operatora definiraju se u skladu sa uobičajenom poslovnom praksom i kao takve se koriste u kalkulaciji pojedinačnog poslovnog modela svakog operatora.</p> <p>Skrećemo pažnju da preniska diskontna stopa može dovesti do pogrešnih zaključaka vezanih na poslovni model, a posebno u odnosu na potreban udio sufinanciranja sredstvima državnih potpora koja na takav način mogu biti podcijenjene.</p> <p>Za potrebe projekta definiraju se bijela i siva područja. Ukoliko se ispostavi da prema iskazima operatora, koji su opravdani i mogu dokazati, postoje siva područja, navedeno će rezultirati skupljom gradnjom u bijelim područjima po korisničkom priključku.</p> <p>Navodi se da je životni vijek aktivne opreme 7 godina i smatramo da bi zamjena istih trebao biti po završetku životnog vijeka te opreme, a ne svakih 15 godina, što povećava operativne troškove.</p> <p>Navedeni operativni troškovi su izraziti mali. Obzirom da detalji nisu raspoloživi, prema našim procjenama ukupnih operativnih troškova, smatramo da bi oni trebali biti daleko viši. Navedeno će utjecati na cijeli izračun profitabilnosti i održivosti projekta.</p>	<p>Primjedba se ne prihvaća.</p> <p>Sve financijske i ekonomske analize u nacrtu PRŠ-a izrađen su korištenjem metodologije vodiča Europske komisije „Guide to cost-benefit analysis of investment projects 2014-2020“. Europska komisija u vodiču preporuča diskontnu stopu 4%.</p>
<p>5.4 Organizacijski plan provedbe projekta</p> <p>5.4.1 Nositelj projekta</p> <p>Tablica 5-17 shematski prikazuje podjelu odgovornosti i obveza između NP-a i privatnog operatora u projektu izgradnje infrastrukture širokopojasnog pristupa Internetu na području Konzorcija, s obzirom na preferirani investicijski model- model C(JPP).</p> <p>Obzirom da je organizacijski plan provedbe projekta baziran na modelu C, za pretpostaviti je da će Nositelj projekta, predložiti adekvatnu organizacijsku strukturu potrebni za provedbu investicijskog modela A.</p>	<p>Primjedba se prihvaća.</p> <p>U konačnoj verziji PRŠI-a bit će predložena odgovarajuća organizacijska struktura potrebna za provedbu investicijskog modela A.</p>

<p>5.4.2 Definiranje odgovornosti NP-a U poglavlju 5.4.2. stoji: „NP je također, u vrlo bliskoj suradnji sa privatnim operatorom, odgovoran za prijavu sufinanciranja od fondova EU.“ VIPnet skreće pozornost na činjenicu da je indikativnim godišnjim planom poziva za dostavu projektnih prijava sufinanciranih iz OPKK propisano da ovlaštenu podnositelj prijave mogu biti isključivo tijela jedinice lokalne samouprave (općine, gradovi i županije) u bijelim NGA područjima. Obzirom na navedeno. Nositelj projekta, te posredno NOP trebali bi se konzultirati sa MRRFEU-om. Da li je moguće PRŠI-jem delegirati obvezu na privatnog operatora.</p>	<p>Primjedba se prihvaća. U konačnoj verziji PRŠI-a rečenica „NP je također, u vrlo bliskoj suradnji sa privatnim operatorom, odgovoran za prijavu sufinanciranja od fondova EU.“ se briše.</p>
<p>5.4.4 Subjekti uključeni u projektu izgradnje širokopojasne infrastrukture U tablici (Tablica 5-18) navedeni su subjekti koji su uključeni u pripremu, provedbu i funkcioniranje projekta izgradnje širokopojasne infrastrukture. Ističemo da predmetna tablica pogrešno navodi sudionike, tako umjesto MPPI treba stajati MRRFEU, stoga je isto potrebno korigirati.</p>	<p>Primjedba se prihvaća. U konačnoj verziji PRŠI-a u tablici (Tablici 5-18) bit će napravljene potrebne korekcije.</p>
<p>5.4.8 Okvirni vremenski plan provedbe projekta Vipnet skreće pažnja na nepravilno predviđene faze provedbe projekta u Grafikonu (5-3 (okvirni vremenski plan izvedbe projekta na području Konzorcija) da projektiranje mreža i ishođenje potrebnih dozvola, ne može prethoditi prijavi projekta za sufinanciranje iz EU sredstava. Stoga bi Nositelj projekta, Grafikon 5-3 trebao korigirati na navedeni način:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pred-pripremne aktivnosti-okvirna analiza potreba i mogućnosti provedbe projekta izgradnje širokopojasne infrastrukture na području JLS-a 2. Izrada nacrtu Plana razvoja širokopojasne infrastrukture (PRŠI) 3. Javna rasprava-za određivanje boja područja (bijelo, sivo, crno) 4. Odluka o pokretanju projekta 5. Javna nabava-izbor privatnih partnera (Uputa Upravljačkog tijela o izmjeni redoslijeda faza od 1. veljače 2017.) 6. Zatvaranje financijske konstrukcije 7. Prijava sufinanciranja iz fondova EU-a 8. Projektiranje mreža i ishođenje potrebnih dozvola i suglasnosti 9. Izgradnja mreže, inicijalni postupak provjere potpora 10. Odobrenje veleprodajnih uvjeta i naknada 11. Nadzor i izvještavanje o provedbi projekta. 	<p>Primjedba se prihvaća. U konačnoj verziji PRŠI-a Grafikon 5-3 će biti korigiran.</p>

Komentari zaprimljeni u javnoj raspravi

Komentar dostavio RUNE-ADRIA d.o.o.

Komentari zaprimljeni 4. 7. 2017

Komentar Operatora	Odgovor NP-a
Kategorija: Lokacija demarkacijskih točaka	
S obzirom na predložene lokacije demarkacijskih točaka NGA mreže –NEMAMO PRIMJEDBI. Međutim, trenutna demarkacijska točka projekta RUNE na području obuhvata nalaziti će se na adresi xxx yyy ³ , no konačna mikrolokacija biti će određena u fazi projektiranja.	Primljena na znanje.
Kategorija: Struktura i razina maloprodajnih paketa usluga	
Planirana struktura usluga na mreži izgrađenoj kroz projekt RUNE bazirana je na isključivom aktivnom veleprodajnom modelu otvorene mreže koja će osigurati iste uvjete za sve pružatelje usluga koji budu željeli nuditi usluge krajnjim korisnicima iz čega proizlazi da RUNE neće nuditi maloprodajne pakete krajnjim korisnicima.	Primljeno na znanje.
Kategorija: Veleprodajnih uvjeta pristupa	
Operator za svaku veleprodajnu uslugu koja će biti ponuđena preko NGN mreža koja će biti izgrađena na čistoj komercijalnoj osnovi (bez ikakvo financijske potpore) navodi jediničnu cijenu te opis veleprodajne naknade (jednokratno/mjesečno).	Primljeno na znanje.
³ Adresa je poznat NP-a ali nije naznačena jer se može smatrati povjerljivom poslovnom informacijom	

Kategorija: Korištenje postojeće infrastrukture	
RUNE planira koristiti svu raspoloživu postojeću infrastrukturu koliko je to maksimalno moguće u slučaju da je korištenje iste financijski isplativije od gradnje nove.	Primljeno na znanje.
Kategorija: Ostalo	
<p>B) <u>KLJUČNI KOMENTARI</u></p> <p>3.) Iskaz komercijalnog interesa: RUNE-ADRIA ovim putem najavljuje ulaganje u NGN mreže na području provedbe Projekta unutar sljedeće tri godine (tijekom 2017., 2018., 2019., te prvo i drugo tromjesečje 2020.), sukladno specifikaciji kako slijedi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • RUNE planira graditi model FTTH (svjetlovod do kuće) pristupnu mrežu za sve potencijalne korisnike isključivo na onim područjima gdje nitko drugi od operatora ili investitora ne planira graditi vlastitu svjetlovodnu mrežu. Graditi će se aktivna infrastruktura, koja će jamčiti pristup širokopojasnim uslugama putem svjetlovodne mreže bazirane na hibridnoj pasivnoj tehnologiji (aktivni ethernet-AE i pasivna svjetlovodna mreža-PON) uključujući i agregacijske veze između pristupnih čvorova, što će jamčiti pristup do najvećeg mogućeg broja korisnika uz najmanje moguće troškove. • Detaljni pregled obuhvata komercijalnog ulaganja od strane RUNE-ADRIA specificiran je u Prilogu B inačici 4.0. – <i>Prilog javnoj raspravi za verifikaciju boja područja otoka Rab.</i> • Detaljni pregled infrastrukturnog i tehnološkog rješenja od strane RUNE-ADRIA specificiran je u Prilogu B u inačici 4.0.- <i>Prilog javnoj raspravi za verifikaciju boja područja otok Rab.</i> • Dan je orijentacioni iznos financijskih ulaganja u kn⁴ te dinamički plan realizacije projekta prema kojem planirani završetak gradnje je mjesec svibanj 2020. godine. • RUNE-ADRIA neće nuditi maloprodajne pakete krajnjim korisnicima • Planirane usluge i uvjeti veleprodajnog pristupa za ostale operatore su dani. <p>⁴ Iznos je poznat NP ali nije naznačen jer se može smatrati povjerljivom poslovnom informacijom</p>	<p>Primljeno na znanje. Iskazani komercijalni interes biti će reguliran Ugovorom između RUNR-ADRIA i Nositelje projekta.</p> <p>Primljeno na znanje. Obzirom na liberalizaciju TK tržišta u RH nitko operatoru koji je izrazio komercijalni interes za izgradnju FTTH mreže na predmetnom području ne može garantirati da se neće u bližoj ili daljoj perspektivi pojaviti operator ili investitor koji bi želi graditi istu takvu mrežu. Odluka operatora da gradi FTTH mrežu je isključivo stvar njegove poslovne odluke i rizika kojem se izlaže.</p>